

Strategi för Sveriges samarbete med

**Unesco, FN:s organisation för utbildning,
vetenskap, kultur och kommunikation**

2014–2017

SVENSK UNESCOSTRATEGI 2014–2017

Innehåll

Del A – Beskrivning	2
1. Inledning	2
2. Unesco	2
3. Svenska Unescorådet och Sveriges delegation vid Unesco i Paris	3
4. Sveriges övergripande syn på organisationen	4
Del B – Strategi	5
5. Grundläggande värderingar, prioriteringar och riktlinjer	5
5.1 Grundläggande svenska värderingar	5
5.2 Prioriterade frågor i det svenska Unescoarbetet	5
5.3 Riktlinjer för svenskt arbete inom Unescos sektorer och för reformering av Unesco	7
5.3.1. Utbildning	7
5.3.2. Vetenskap	8
5.3.3. Kultur	10
5.3.4. Kommunikation	11
5.3.5. Reformering av Unesco	12
6. Samarbetsformer	14
7. Finansiering	14
8. Rekrytering av svenskar till Unesco	15
9. Genomförande och uppföljning	16
Bilaga 1 Unescokonventioner som Sverige har ratificerat	17

Del A – Beskrivning

1. Inledning

Den svenska Unescostrategin ligger till grund för det svenska samarbetet med Unesco (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) åren 2014–2017. Med utgångspunkt i organisationens relevans och effektivitet fastställs i strategin mål och samarbetsformer för aktuell period. Strategin anger hur Sverige ska bidra till att stärka Unescos verksamhet och bidra till ansvarsfördelningen mellan svenska aktörer.

Innehållet i strategin vägleds bl.a. av en svensk strategi för multilateralt utvecklingssamarbete som utgör normativ ram för det svenska samarbetet med multilaterala organisationer för utvecklingssamarbete. Vidare vägleds strategin av politiken för global utveckling med övergripande mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling med två grundläggande perspektiv, nämligen rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv på utveckling. Det specifika målet för internationellt utvecklingsarbete är att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. Vägledande är även, i varierande grad, internationella överenskommelser som FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och FN-initiativet *Delivering as One* om stärkt samordning inom FN-systemet och de konventioner som Unescos medlemsländer har utarbetat. De Unescokonventioner som Sverige har ratificerat finns förtecknade i *bilaga 1*.

Unescos breda mandat och mångfald av nätverk och samarbetsformer gör organisationens beslutsfattande komplicerat. I och med att Sverige nu ingår i Unescos styrelse har Sverige en viktig och synlig roll i organisationen. För att säkra inflytande i Unesco måste Sverige uppfattas som en kompetent och pålitlig samarbetspartner. Det är inte möjligt eller ens önskvärt att ange prioriteringar och inriktning för alla de frågor som Unesco arbetar med. Att en specifik fråga inte är nämnd i strategin minskar inte dess betydelse.

2. Unesco

Unesco bildades 1945 och har 195 medlemsländer. Organisationen är ett rättsligt, finansiellt och organisatoriskt självständigt fackorgan inom FN. Unesco rapporterar till FN:s Ekonomiska och Sociala råd (ECOSOC).

Unescos uppdrag är att bidra till fred och säkerhet genom samarbete mellan medlemsländerna inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation.¹ Unesco är en

¹ I Unescos konstitution står det bl.a.: *”For these reasons, the State Parties to this Constitution, believing in full and equal opportunities for education for all, in the unrestricted pursuit of objective truth, and in the free exchange of ideas and knowledge, are agreed and determined to develop and to increase the means of communication between the peoples to employ these means for the purposes of mutual understanding and a*

huvudsakligen normativ organisation vars roll är att vara en arena där medlemsländerna kan enas om principer och mötas för diskussion. Unesco är en mellanstatlig organisation vilket präglar dess arbetsmetoder. I regel strävar medlemsländerna efter att fatta enhälliga beslut.

Unesco ska bidra till att stärka medlemsländernas egen kapacitet genom de olika programverksamheterna, genom att sammanställa, följa upp och sprida goda exempel samt främja internationellt samarbete. I Unescos strategi för 2014–2021 är Afrika och jämställdhet globala prioriteringar.

Unescos högsta beslutande organ är generalkonferensen som hålls vartannat år vid sekretariatet i Paris. Generalkonferensen antar fyraåriga arbetsprogram och tvåårig budget samt åttaåriga strategier som ger långsiktig inriktning av organisationens arbete. Där väljs också styrelse och generaldirektör. Unesco har en årlig budget om drygt 250 miljoner dollar (se avsnitt B 7). Generaldirektören är ansvarig för genomförandet av arbetsprogrammet.

I Unescos styrelse finns 58 länder representerade. Styrelsen möts normalt två gånger per år och har till uppgift att följa upp generalkonferensens beslut och diskutera kommande program och budget. Sverige ingår i styrelsen för perioden 2013–2017.

Unesco har fyra huvudsakliga länkar in i medlemsländerna: regeringar, nationalkommissioner, experter och frivilligorganisationer. Dessa är knutna till Unesco på olika sätt, t.ex. genom kontrakt och samarbetsavtal eller i nätverk.

3. Svenska Unescorådet och Sveriges delegation vid Unesco i Paris

Varje medlemsland ska enligt Unescos stadgar ha en nationalkommission för Unescofrågor. Svenska Unescorådet är den svenska nationalkommissionen och har till uppgift att bl.a. bistå regeringen med råd och underlag i Unescofrågor och att informera, sprida kännedom om och skapa intresse i Sverige för Unescos verksamhet. Rådet består av 12 ledamöter inklusive ordförande. Rådet har ett kansli lokaliserat i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) som svarar för det löpande arbetet och för samordning av underlag och instruktioner inom Regeringskansliet. Utbildningsdepartementet ansvarar för Unescofrågor inom Regeringskansliet.

Den svenska Unescodelegationen i Paris har till huvudsaklig uppgift att delta i och rapportera om det löpande förhandlingsarbetet vid Unescos sekretariat. Delegationen har ett mycket nära samarbete med övriga nordiska länder och medverkar i den samordning som sker inom EU och i den valgrupp Sverige tillhör.

truer and more perfect knowledge of each other's lives".

4. Sveriges övergripande syn på organisationen

Unescos arbetsområden har hög relevans för Sveriges politik för global utveckling. En extern utvärdering, som genomfördes 2010, visade att organisationen har en stor potential men den pekade också på behovet av effektivisering och bättre prioriteringar.²

Av den svenska organisationsbedömningen från våren 2012 framgår bl.a. att Unesco har stor auktoritet inom flera områden och att organisationen kan ge viktiga bidrag till världens utveckling.³

Sveriges bedömning är att Unesco befinner sig i ett positivt utvecklingsskede. Sverige ser Unescos potential främst i dess normativa arbete och anser att Unesco framför allt ska arbeta med rådgivning åt regeringar och frågor av global betydelse. Unesco bör därför stärka sin analytiska kompetens. En förstärkning av statistiska grunddata inom alla Unescos verksamhetsområden blir här en central fråga.

En förutsättning för en positiv utveckling av Unesco är en stabil och långsiktig finansiering. Det är ett stort bekymmer att ett antal länder inte betalar sina avgifter. Bland annat betalar inte USA sin medlemsavgift, vilket motsvarar nästan 30 procent av organisationens budget.

Även om potentialen i organisationen är hög så har relevans och effektivitet hämmats av brister i ledning och styrning. Sverige är positiv till det arbete som har inletts med fokus på att öka effektiviteten genom att bl.a. införa en resultatbaserad styrning och en utvärderingskultur, decentralisera operationella uppgifter och öka samrådet med medlemsländerna.

² Independent External Evaluation of UNESCO, Final Report 30 September 2010, IOS/EVS/PI/107

³ 2012 års organisationsbedömning av United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Unesco), 14 januari 2013.

Del B – Strategi

5. Grundläggande värderingar, prioriteringar och riktlinjer

5.1 Grundläggande svenska värderingar

Alla svenska ställningstaganden i Unesco ska genomsyras av:

- demokrati,
- jämställdhet mellan kvinnor och män, och
- yttrandefrihet.

5.2 Prioriterade frågor i det svenska Unescoarbetet

Inom Unescos mandat finns ett antal frågor med särskild relevans för Sverige och som ingår i svenska prioriteringar för det globala utvecklingssamarbetet. Detta är frågor där Unesco har en ledande roll inom FN-systemet och där Sverige har omfattande kunskap och kompetens. Inom dess områden ska Sverige arbeta för att Unesco åstadkommer tydliga resultat och särskilt uppmärksamma möjliga synergier mellan Unescos arbete och det svenska utvecklingssamarbetet.

Under varje område anges mål för Unescos verksamhet som samtliga svenska aktörer bör sträva efter och verka för.

PRIORITERADE FRÅGOR I DET SVENSKA UNESCOARBETET 2014-2017

Utbildning för alla

Utbildning för alla är en förutsättning för att bekämpa fattigdom, förbättra hälsa och välbefinnande, öka bildning och skapa hållbar tillväxt. Sverige ska arbeta aktivt för att stärka Unescos roll som ledare inom FN för programmet *Education for All* (EFA).

Utbildning för hållbar utveckling

Utbildning för hållbar utveckling är en central del i att möta de utmaningar som världen står inför när det gäller fattigdom, klimatförändringar, epidemier och konflikter. Sverige ska aktivt arbeta för att öka kunskapen, bredda stödet och förstärka implementeringen av Unescos arbete med utbildning för hållbar utveckling – nationellt och globalt. Samverkansfördelar med andra programområden inom Unesco bör särskilt lyftas fram.

Tillgång till rent vatten

Tillgång till rent vatten är en avgörande global framtidsfråga. Sverige ska arbeta aktivt för att stärka Unescos kapacitet inom vattenområdet i ett naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt perspektiv.

Yttrandefrihet

Stärkandet av det fria ordet och rätten till information bör vara centralt i Unescos verksamhet. Sverige ska arbeta aktivt för att stärka stödet för yttrandefrihet bland medlemsländerna.

Reformering av Unesco

Sverige ska verka för att rekommendationerna i den externa utvärderingen av Unesco från 2010 genomförs utan dröjsmål. Med hänsyn till organisationens bristande resurser är det viktigt att Unesco bättre förmår prioritera bort aktiviteter och program som inte längre är relevanta eller av betydelse för organisationens mål.

5.3 Riktlinjer för svenskt arbete inom Unescos sektorer och för reformering av Unesco

Unescos verksamhet har traditionellt varit indelat i s.k. Major Programme Areas (utbildning, naturvetenskap, samhällsvetenskap, kultur och kommunikation). Dessutom finns ett antal tvärgående teman som t.ex. etik i forskning, konst i utbildning, jämställdhet, ungdomsfrågor etc. Sverige bör under perioden stödja Unescos tvärsektoriella strategier och verka för att verksamheten på sikt organiseras tematiskt snarare än ämnesmässigt. För att strategin ska bli praktiskt användbar är uppdelningen i denna strategi utifrån Major Programme Areas.

5.3.1. Utbildning

Mål: Vid slutet av strategiperioden ska Unesco

- väsentligt ha stärkt sin analytiska kompetens inom *Utbildning för alla*,
- bättre ha klarlagt de individuella ländernas behov inom *Utbildning för alla*,
- ha förbättrat statistiken inom utbildningsområdet, och
- ha integrerat kunskap om utbildning för hållbar utveckling i andra relevanta programområden och FN-processer.

Inom FN-systemet har Unesco uppgiften att leda *Utbildning för alla* (Education for all, EFA) som är en global strategi i samverkan med UNICEF, UNDP, Världsbanken och UNFPA. Programmet ska till och med 2015 realisera de sex mål om utbildning för alla som beslutades i Dakar år 2000.⁴ Målet om allas rätt till grundläggande utbildning kommer till stora delar att nås även om problem kvarstår. Inom vuxenutbildning och yrkesutbildning finns stor potential för förbättringar i stora delar av världen.

För att stärka Unescos arbete med EFA behöver **Unescos EFA-sekretariat tillföras analytisk kompetens**. I syfte att frigöra resurser för detta bör Sverige genomföra analyser som är baserade på utvärderingar av vilka program, aktiviteter eller institutioner, t.ex. kategori I-institut inom sektorn, som kan nedprioriteras.

Tillgång på bra och relevant statistik är en förutsättning för att utveckla Unescos analytiska kompetens. Unescos Statistiska Institut (UIS) har en avgörande roll i att utveckla och förstärka den globala utbildningsstatistiken. Sverige ska arbeta för en ökad total budget och en mer långsiktig finansiering av UIS.

Unesco bör i ökad utsträckning arbeta med **alla nivåer inom utbildningssystemet**, från förskola till högre utbildning, vuxenutbildning inklusive yrkesutbildning och folkbildning. Unesco bör, i samarbete främst med OECD, genomföra ett ökat antal översyner av medlemsländernas utbildningssystem. Dessa bör även i fortsättningen ske på begäran av och i samarbete med berörda länder. Resultaten bör diskuteras internationellt

⁴ The Dakar Framework for Action. Education for All: Meeting our Collective Commitments.

och regionalt och utgöra grund för beslut om insatser. Inom EFA bör Unesco ge råd på systemnivå med fokus på enskilda länders behov.

Antalet barn som går i skolan har ökat, men denna utveckling i kvantitet har på många håll skett till priset av försämrad utbildningskvalitet. **Att utveckla utbildningskvaliteten måste få en större roll i det framtida arbetet** med EFA. Tillgången på kvalificerade lärare är avgörande och Unesco bör arbeta för kapacitetsuppbyggnad inom detta område.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet och målet är att alla ska få tillgång till utbildning som vilar på demokratiska värderingar och som lär ut beteenden och livsstilar som krävs för att ställa om samhällsutvecklingen och hitta lösningar på världens ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningar. Utbildning för hållbar utveckling är en viktig del i att hitta dessa lösningar och att generellt utveckla kvaliteten i hela utbildningssystemet. Sverige var drivande i att FN:s årtionde för utbildning för hållbar utveckling skulle få en strukturerad fortsättning, vilket nu har skett i och med antagandet av Unescos Global Action Programme on Education for Sustainable Development.

Sverige ska aktivt stödja Unescos arbete med utbildning för hållbar utveckling. Sverige ska också verka för att Unescos kunskaper när det gäller utbildning för hållbar utveckling utnyttjas inom övriga delar av Unescos verksamhet samt i andra relevanta FN-processer som t.ex. det globala tioåriga ramverket för hållbar konsumtion och produktion och dess program om hållbara livsstilar och utbildning.

I flera regioner är andelen **flickor i utbildning låg** även på grundläggande nivå. Sverige ska arbeta för att Unesco skyndsamt klarlägger skälen till detta och vilken roll Unesco kan spela för att få adekvata åtgärdsprogram genomförda i berörda länder.

Ett viktigt instrument för att uppnå jämställdhet är tillgången på sexualundervisning för att förbättra sexuell och reproduktiv hälsa och stärka kvinnors rättigheter. En väl fungerande sexualundervisning är avgörande i arbetet med att förebygga HIV/AIDS. Sverige ska verka för att stärka Unescos arbete med sexualundervisning och att Unesco fortsätter att driva frågan i FN.

5.3.2. Vetenskap

Mål: Vid slutet av strategiperioden ska

- Unesco i högre utsträckning bistå utvecklingsländer i utvecklingen av forskningspolitik,
- Unescos vetenskapliga arbete stödja en stärkt och tillgänglig kunskapsbas för hållbar utveckling,
- Integrerad vetenskap vara väl etablerad i Unesco, och
- Sverige ha en aktiv roll i Unescos vattensamarbete.

Forskning är en viktig del i en samhällsutveckling för minskad fattigdom, ökad välfärd, hållbar produktion och konsumtion samt stärkt demokrati. Forskning och utveckling bidrar till att överbrygga klyftor mellan länder och regioner. Internationella samarbeten, starka forskningsmiljöer, transparenta strukturer och konkurrensutsatta finansieringssystem är centrala för utvecklingen av forskningspolitik i utvecklingsländer.

Unesco har en unik roll när det gäller att **främja internationella och tvärssektoriella samarbeten inom det vetenskapliga området** samt att samla de krafter inom forskning, politik och praktik som kan bidra till nya sätt att använda vetenskapliga rön. Sverige ska arbeta för att stärka Unescos arbete inom detta område.

Grunden för Unescos vetenskapliga arbete bör vara s.k. **integrerad vetenskap**, dvs. utgångspunkten bör vara tvärssektoriellt samarbete, integration av perspektiv från olika vetenskaper, forskningsområden, regioner och länder. Utifrån detta perspektiv ska Sverige verka för **ökad integrering** mellan Unescos sektorer för naturvetenskap och samhällsvetenskap/humaniora samt tätare samarbeten mellan forskare, politiker och praktiker.

Sverige ska även verka för ett **ökad samarbete** mellan forskare från utvecklingsländer och forskare från länder med väletablerade akademiska institutioner och traditioner.

Öppen tillgång till vetenskaplig information – **Open Access** – är en viktig del av ett globalt kunskapsutbyte och Sverige ska arbeta för detta inom Unesco.

Unesco bör samordna utvecklingen av metoder för att göra **forskningsresultat användbara** i t.ex. arbetet med utbildning för hållbar utveckling.

Unesco har ett FN-mandat att arbeta med **världens havs- och vattenresurser**. Sverige ska bl.a. genom sin plats i styrelsen för Unescos vattenprogram, International Hydrological Programme (IHP), och genom kategori II-centret för internationellt vattensamarbete vara pådrivande när det gäller Unescos arbete med vattenfrågan i såväl naturvetenskapligt som samhällsvetenskapligt perspektiv. Sverige ska verka för att Unesco anlägger ett integrerat havs- och vattenperspektiv och att specifika och avgränsade problemområden identifieras för Unescos fortsatta arbete tillsammans med andra partners.

Inom Unescos program Man and the Biosphere Programme (MAB) testas nya metoder och söks ny kunskap för långsiktigt hållbar samhällsutveckling i ett nätverk av biosfärsområden. Sverige ska aktivt verka för att programmet fortsatt håller en hög kvalitet och stödja Unescos arbete med programmets utveckling när det gäller arbetsmetoder och utnämningar av biosfärsområden.

Unesco har mandat att främja **undervisningen i idrott i skolan**. Detta sker inom ramen för en särskild regeringskommitté, Intergovernmental Committee for Physical Education and Sport (CIGEPS). Sverige anser att denna verksamhet skulle kunna få bättre effekt genom att integreras i Unescos utbildningssektor och samordnas med övriga insatser för att stärka kvaliteten i utbildningen. Sverige ska verka för att detta genomförs.

5.3.3. Kultur

Mål: Vid slutet av strategiperioden ska Unesco

- ha moderniserat och effektiviserat arbetsmetoderna i styrelserna och kommittéerna för de centrala kulturkonventionerna,
- väsentligt ha stärkt kvaliteten i beslutsfattandet i Världsarvskommittén, och
- ha stärkt sitt arbete för kulturskapares arbetsförhållanden och rättsäkerhet.

Unescos arbete inom kultursektorn spelar en central roll för **kulturens roll för fred, hållbar utveckling** och som ekonomisk utvecklingsfaktor. Sverige ska arbeta för uppföljningen av Stockholmskonferensen The Power of Culture 1998, vilken bl.a. utgjorde grunden för konferensen Culture – Key to Sustainable Development i Hangzhou i maj 2013.

Unescos kultursektor har utvecklat ett starkt normativt arbete genom de många kulturkonventionerna, vilket också innebär att bevarandeperspektivet dominerar inom kultursektorn.

Sverige ska prioritera arbetet med tre av kulturkonventionerna:

- **1972 års Konvention om skydd för världens kultur- och naturarv** är det viktigaste instrumentet för bevarande av natur- och kulturarv. Sverige arbetade under sin tid i konventionens kommitté (2007–2011) för att behålla expertinflytandet i kommittén och motverka politisering av beslutsfattandet samt för att införa effektivare arbetsmetoder. Sverige ska även fortsätta verka för att konventionens och världsarvens betydelse för ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling tillvaratas och utvecklas. *Kulturdepartementet är ansvarigt departement. Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket är de myndigheter som svarar för det svenska genomförandet av konventionen.*
- **2005 års Konvention om skydd för och främjandet av mångfalden av kulturyttringar** har potential att skapa ökad förståelse mellan medlemsländerna och att främja innovation och kreativitet. Konventionen kan bidra till stärkandet av individuell kompetens och förmåga till försörjning inom kulturområdet. Sverige ingår 2011–2015 i regeringskommittén för konventionen. *Kulturdepartementet är ansvarigt departement. Statens Kulturråd är nationell kontaktpunkt för konventionen.*
- **2003 års Konvention skydd för och bevarande av det immateriella kulturarvet** spelar en viktig roll när det gäller kunskap om icke-materiellt kulturarv som t.ex. seder och riter, traditioner och hantverk. Under våren 2014 presenteras ett förslag till svenskt genomförande av konventionen. *Kulturdepartementet är ansvarigt departement.*

Dessa kulturkonventioner ska ligga som grund för allt arbete inom Unescos kultursektor. Konventionerna är av stor global betydelse men som mellanstatliga instrument lider de av långsamma beslutsprocesser och ställer stora krav på

administrationen inom sekretariatet. Sverige ska verka för att konventionernas styrning och beslutsfattande förenklas. Inom arbetet med Världsarvskonventionen finns problem med ökande politisering, där medlemsländerna inte godtar expertutlåtanden gällande t.ex. nomineringar till världsarvslistan. Sverige ska arbeta mot detta.

För att inte ytterligare betunga Unescos administration ska **Sverige vara restriktiva till att Unesco antar nya rekommendationer och konventioner**, eftersom kulturkonventionerna inte ska ses som exkluderande, utan nya initiativ och samarbeten kan rymmas under befintliga konventioner.

Vid sidan av att stödja konventionsarbetet ska Sverige uppmärksamma **bristen på yttrandefrihet** och säkerhet för författare, översättare, konstnärer och andra kulturskapare. Sverige bör överväga möjligheterna att under strategiperioden ta ett initiativ för att stärka Unescos arbete med att förbättra situationen för dessa grupper.

5.3.4. Kommunikation

Mål: Vid slutet av strategiperioden ska

- Unesco gett frågor om yttrandefrihet en central ställning,
- Unescos beslut om yttrandefrihet vid generalkonferensen 2011 ha genomförts fullt ut (resolution 36 C/DR 43),
- Unescos arbete med medieutvecklingsindikatorer ha stärkts och inkluderar fler länder,
- Unescos arbete för att ta fram indikatorer om journalisters säkerhet ha utvecklats och fått konkret användning,
- Unescos program *International Programme for the Development of Communication* (IPDC) förstärkts, och
- Unescos program *Information for All* (IFAP) utvecklats eller inaktiverats alternativt till delar slagits samman med IPDC.

Stärkandet av det fria ordet och rätten till information är **centrala delar i byggandet av demokratiska samhällen**. Yttrandefrihet är en förutsättning för utbildning och vetenskap av god kvalitet, liksom för ett levande kulturliv. Frågan om yttrandefrihet måste även omfatta konstnärlig yttrandefrihet och skydd för dess utövare.

Sverige ska ta en ledande roll när det gäller att stödja Unescos arbete för att stärka **yttrandefrihet och medieutveckling**. Sverige ska verka för att yttrandefrihet vid slutet av strategiperioden har en starkt ställning inom Unesco. Generalkonferensen 2011 beslutade på svenskt initiativ att främja dialog mellan medlemsländerna och att Unesco återkommande ska rapportera om tillståndet i världen när det gäller yttrandefrihet och medieutveckling (resolution 36 C/DR 43). Rapporten bör utvecklas till ett kraftfullt instrument i detta arbete.

En central aspekt av yttrandefriheten är journalisters möjlighet att utöva sitt yrke fritt och säkert. Unesco har tagit initiativ till den FN-gemensamma *Plan of Action on the Safety of Journalists and the Issue of Impunity*. **Sverige ska verka för att Unesco upprätthåller sin ledande roll inom FN på detta område** och är pådrivande i genomförandet av planen.

Inom ramen för *International Programme for the Development of Communication* (IPDC) främjar Unesco uppbyggnaden av fria och oberoende medier i utvecklingsländerna, både som bidragsgivare till medie- och kommunikationsprojekt och genom utvecklandet av **indikatorer som möjliggör bedömningar av medielandskap på nationell nivå**. Sverige bedömer att IPDC är framgångsrikt och dess normativa och vetenskapliga roll har god potential att utvecklas ytterligare. Sverige ska verka för en sådan utveckling. Att **öka tillgången till och användandet av informations- och kommunikationsteknologi** är centralt för global utveckling och kräver kompetenshöjande åtgärder. Sverige ska verka för att Unesco ska öka insatserna för att främja användningen av informationsteknologi bland grupper, t.ex. kvinnor, som i dag inte fullt ut deltar i informationssamhället i vissa delar av världen.

Sverige ska aktivt driva principen att **samma fri- och rättigheter gäller ”offline” som ”online”** och att yttrandefrihet är en mänsklig rättighet. Unescos roll i projektsamarbeten mellan många aktörer inom medie- och kommunikationsområdet (t.ex. ”Frihet på nätet”) har stärkts under senare år och Sverige ska verka för att Unesco förblir en tydlig aktör i dessa frågor.

Sverige ska verka för att programmet *Information For All* (IFAP) avvecklas eller inaktiveras alternativt till vissa delar slås samman med IPDC.

Unescorådet ska aktivt arbeta för att **öka stödet** bland svenska myndigheter, företag och organisationer för Unescos arbete med yttrandefrihet.

5.3.5. Reformering av Unesco

Mål: Vid slutet av strategiperioden ska

- Unesco fullt ut ha genomfört den externa utvärderingens rekommendationer,
- Unesco fullt ut ha infört system för resultatbaserad styrning,
- Unesco ha etablerat en utvärderingskultur som inkluderar metoder för att avsluta verksamheter baserat på resultat av effektutvärderingar,
- Unesco väsentligt ha minskat sina administrativa kostnader till förmån för programverksamheten,
- Unesco ha infört effektiva prioriteringsprocesser som tar hänsyn såväl till Unescos stadgar som till medlemsländernas ställningstaganden och föränderliga behov, och
- styrelse- och mötesstrukturer för mellanstatliga kommittéer och andra styrelser under Unesco ha förenklats och moderniserats med stöd av informations- och kommunikationsteknologi.

En extern utvärdering av Unesco genomfördes 2010, bl.a. med svenskt finansiellt stöd. Utvärderingen pekade på ett antal styrkor men också på svagheter. Mandatet ansågs relevant och utredarna framhöll bl.a. det goda rykte och det stora nätverk som Unesco har. Utredningen pekade samtidigt på att organisationen har stora svårigheter att prioritera och ett behov av att decentralisera operationella frågor till fältorganisationen.

Det är av fundamental betydelse att Unesco blir mer effektivt, och Sverige stöder i allt väsentligt slutsatserna och rekommendationerna i utvärderingen. Sverige ska därför verka för att utvärderingens rekommendationer genomförs utan dröjsmål.

Unescos mandat har sin grund i tanken på globalt samarbete och på att medlemsländerna gemensamt kan forma framtiden. Sverige ska verka för att organisationen finner former och metoder för att arbeta med ungdomars medverkan i organisationen och att organisationens beslutsfattande tar sin utgångspunkt i ett ungdomsperspektiv.

Av särskild vikt för Sverige är att Unesco etablerar en utvärderingskultur där det ingår t.ex. utveckling av effektbedömningar och resultatbaserad styrning (Result Based Management, RBM).

Unesco genomför regelbundna samråd med nationalkommissionerna och medlemsstaterna om arbetsprogram och budget. Under våren 2012 genomfördes en första process där medlemsländerna gavs möjlighet att prioritera hela verksamheten och inte bara per sektor. Sverige ska verka för att prioriteringsprocessen förs ytterligare framåt så att den kan ligga till grund för en effektivare styrning och ledning av verksamheten.

Från 2013 har Unesco fyraåriga programperioder, vilket innebär att det vid varannan generalkonferens inte kommer att antas arbetsprogram och att diskussionen om ny åttaårig strategi endast sker vid var fjärde generalkonferens. Sverige ska under perioden driva frågan om effektivare och mer inkluderande mötesstrukturer för de generalkonferenser som inte antar ett arbetsprogram eller strategi.

Unescos samarbete med nationalkommissionerna behöver utvecklas ytterligare. Under perioden ska Sverige vara en stark företrädare för att tydliggöra nationalkommissionernas roll i Unesco och driva på för ett ökat samarbete mellan dessa.

Det finns utrymme för regelförenkling och effektivisering inom organisationens alla program och verksamhetsområden. Sverige ska därför bl.a. genomföra mindre utredningar och analyser som kan ligga till grund för förslag och initiativ i denna riktning. Sverige ska verka för att potentialen i informations- och kommunikationsteknologi tas till vara fullt ut när det gäller att förenkla och modernisera kommittémöten, konferenser m.m.

6. Samarbetsformer

Svenska Unescorådet bistår regeringen med råd och underlag i Unescofrågor, föreslår svenska representanter i Unescos kommittéer och arbetsgrupper samt utarbetar och ger förslag till instruktioner. Unescos verksamhet spänner över många områden och Unesco är det FN-organ som har störst nationell koppling genom många organisationer, företag och individer. Det svenska styrelseuppdraget skärper kraven på att alla som deltar i arbetet har god kunskap om det egna arbetsområdet, om organisationen och om svenska prioriteringar. Svenska Unescorådet utgör navet i detta arbete.

Svenska Unescorådet ska fortsätta att utveckla ett strukturerat samarbete med Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) som är den största svenska finansiären av Unescos verksamhet. Regelbundna överläggningar mellan Unescorådet och Sida ska äga rum för att uppnå god överensstämmelse mellan stödet till Unesco och de svenska prioriteringarna inom Unesco. Därigenom skapas en god grund för eventuella beslut av Sida om extrabudgetärt stöd till Unesco.

Svenska Unescorådet ska sträva efter att utveckla samarbetet med flera svenska myndigheter och organisationer inom respektive sektor. Målsättningen är att respektive område (utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation) ska ha minst en fungerande "stödorganisation" liknande det Vetenskapsrådet är för det svenska deltagandet i Unescos vetenskapliga program. En sådan myndighet eller organisation kan tjäna som remissinstans, stöd för analyser m.m.

Inom Regeringskansliet är det nödvändigt att processerna löper smidigt och effektivt mellan berörda departement. Det bör övervägas om det i detta syfte bör inrättas en arbetsgrupp inom Regeringskansliet där också berörda myndigheter medverkar. Myndigheter med en central roll i Unescoarbetet är bl.a. Sida, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Vetenskapsrådet, Riksarkivet och Statens kulturråd. Unescorådet ska söka och utveckla nya samarbetsformer också med andra myndigheter och organisationer av intresse för Unescos verksamhet.

Ett väl **utvecklat system av s.k. Unescoprofessurer** kan bidra till att stärka det internationella samarbetet och Unescos vetenskapliga profil. Sverige ska därför verka för att utveckla och förstärka arbetet med s.k. Unescoprofessurer inom relevanta områden som är viktiga för Sverige.

7. Finansiering

Sverige betalar beroende på växelkurser årligen mellan 25 och 30 miljoner kronor i medlemsavgift till Unesco. Avgiften fastställs centralt inom FN. Därutöver betalas avgifter relaterade till konventionerna. Sammanlagt betalar Sverige drygt en procent av Unescos totala budget. Många medlemsländer har svårt att uppfylla sina förpliktelser mot Unesco och släpar efter med betalningar.

Sverige ska verka för en restriktiv budgetpolitik i Unesco och motverka förslag som kan innebära ökade kostnader för Sverige.

Unesco har förutom medlemsavgifterna inkomster i form av bidrag från nationella biståndsorgan, Världsbanken, privata företag genom sponsoravtal etc. Detta stöd är av stor betydelse för Unescos möjlighet att genomföra konkret arbete i medlemsländerna, men ett problem är att givarnas prioriteringar dominerar. Ett annat problem är att det extrabudgetära stödet är fragmenterat och ofta ges till små, icke upprepningsbara projekt vars resultat inte heller kan generaliseras eller användas i långsiktigt förbättringsarbete.

Under 2013 betalade Sida ungefär 70 miljoner kronor i extrabudgetära medel till Unesco.

För att eventuella framtida tillskott av extrabudgetärt stöd ska få optimal effekt bör det ha långsiktiga effekter och i något viktigt avseende stärka delar av Unescos verksamhet inom områden som är prioriterade för Sverige. Det extrabudgetära stödet bör ges med tematisk inriktning. Därvid bör särskilt undersökas möjligheterna att främja Unescos intersektoriella kompetens. Extrabudgetärt stöd bör exempelvis kunna ges för att stärka Unescos arbete med yttrandefrihet inom utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation. Unescorådet bör utveckla regelbundna samråd med Sida om principerna för det extrabudgetära stödet.

Den privata sektorn blir en allt viktigare finansiär och samarbetspartner för Unesco. Unescorådet bör utveckla långsiktiga samarbeten med privata sektorn i enlighet med Unescorådets riktlinjer.

Sverige ska under strategiperioden verka för ökad givarkoordinering när det gäller extrabudgetära resurser till Unesco.

8. Rekrytering av svenskar till Unesco

Sverige har den principiella åsikten att den som är bäst kvalificerad för en viss anställning bör få den oavsett vilken del av världen vederbörande kommer från. I praktiken finns inom Unesco informella kvoter för världsdelar och länder när det gäller tillsvidareanställningar, och Sverige är för närvarande underrepresenterat på dessa anställningar.

Sverige ska prioritera att få fram kvalificerade svenska sökande till anställningar på hög nivå (direktörer eller högre) men även verka för att sökande kommer i fråga för anställningar på handläggarnivå eller lägre nivåer, samt arbeta för att stärka olika slags utbyten och praktik mellan Sverige och Unesco.

9. Genomförande och uppföljning

Strategin ska bidra till genomförandet av de prioriteringar som regeringen har fastställt inom Unescos kompetensområden. Samordningen av de svenska aktörernas arbete med Unesco och för genomförandet av strategin sker bl.a. inom ramen för de regelbundna samråd som hålls mellan berörda departement, myndigheter och andra Unescoaktörer.

En förutsättning för ett framgångsrikt genomförande av strategin är samverkan med andra länder. Det nordiska samarbetet är grundläggande, men olika frågor föranleder samarbete med olika konstellationer av tongivande eller likasinnade länder.

Svenska Unescorådet ansvarar för en årlig uppföljning av strategin där det gångna årets verksamhet analyseras och bedöms mot strategimålen. Under strategiperioden kan det som en följd av detta uppstå behov av att ompröva delar av strategins inriktning och de resultat som den ska uppnå. Vid slutet av strategiperioden görs en mer djupgående resultatanalys.

Bilaga 1

Unescokonventioner som Sverige har ratificerat

Utbildning

- **Konvention mot diskriminering inom undervisningen (1960)**
Ansvarigt departement: Utbildningsdepartementet
- **Konvention om erkännande av studier, betyg och examina avseende högre utbildning i stater som tillhör Europaregionen inom Unesco (1979)**
Ansvarigt departement: Utbildningsdepartementet
- **Konvention om erkännande av bevis avseende högre utbildning i Europa-regionen (1997)** Utarbetad av Unesco och Europarådet
Ansvarigt departement: Utbildningsdepartementet

Vetenskap

- **Konvention angående våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar (1971)** med två tillägg
Ansvarigt departement: Miljödepartementet

Kommunikation

- **Världskonventionen om upphovsrätt (1952)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Konvention om internationellt utbyte av publikationer (1958)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Konvention om utbyte mellan stater av officiella publikationer och handlingar (1958)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Världskonventionen om upphovsmannarätt, reviderat i Paris 1971 (1971)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet

Kultur

- **Konvention om åtgärder för att förbjuda och förhindra olovlig införsel, utförsel och överlåtelse av äganderätten till kulturogendom (1970)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Konvention om skydd för världens kultur- och naturarv (1972),**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet

- **Konvention och tilläggsprotokoll om skydd för kulturell egendom i händelse av väpnad konflikt (1954)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Andra tilläggsprotokollet till 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturföremål i händelse av väpnad konflikt (undertecknat men ej ratificerat)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Konventionen om skydd för det immateriella kulturarvet (2003)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet
- **Konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar (2005)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet

Övriga

- **Internationell konvention mot dopning inom idrotten (2005)**
Ansvarigt departement: Kulturdepartementet